

Pål Repstad: *Hva er sosiologi*, Universitetsforlaget, 2007

Pål Veiden

”Hva er sosiologi?” spør Pål Repstad. Han er ikke den eneste som lurer, men han svarer da på spørsmålet over fem kapitler. I Universitetsforlagets ”Hva er...”-serie er tiden kommet for vårt eget fag. Få er bedre egnet til oppgaven enn den milde religionssosiologen fra Sørlandet. Repstad har skrevet flere introduksjonsaktige bøker, og han har lang undervisningserfaring.

Det er en fare med at jeg anmelder boken: Jeg er ikke i målgruppen. Disse sidene var for meg til dels larmende kjedelige, men jeg er ikke sikker på at det gjør noe, det er nesten så det er omvendt: Jeg tror mye kan sitte bra for en nysgjerrig 19-åring. Boken er delt i fem kapitler: Å definere sosiologi, sosiologi ovenfra, sosiologi nedenfra, Å koble mennesker og samfunnsordninger og det siste kapitelet som heter Sosiologien i samfunnet.

Repstad begynner med å se på hva sosiologer driver med, i stedet for en kjapp definisjon, som det heter. Nå behøver jo ikke definisjoner være ”kjappe,” men la det ligge. Det sosiologer driver med fremkommer her ut fra *Sosiologisk Tidsskrift* nr. 3, 2005. Nå kan det hevdes at akkurat dette tidsskriftet av enkelte vil kunne sees som kjedsommelighetens hovedorgan i Norge, men vi får i alle fall bekreftet en fordom: Sosiologer er opptatt av kjønn. Og lønn. Men ok da, Repstad får frem det mangfold av metoder som sosiologer benytter, fra å snakke med få personer til å ha data over hundretusener. Dette er empirisme for nybegynnere, og det fungerer fint. Om det *er* spennende for nysgjerrige 19-åringer? Jeg er ikke helt overbevist akkurat her. Det følger en utlegning av Auberts posisjoner, side opp og ned. Her kunne forfatteren ha plassert faget skjematisk i forhold til historie, økonomi, juss og andre fag, i stedet for å pludre så mye. Det kjennetegner hele boken at den hadde vært tjent med noen bokser og piler. ”Noen mener at kriminalitet utelukkende skyldes individuell karakterbrist” skriver Repstad og argumenterer mot dette. Ok, forfatteren skrev selv at han håpet enkelte lesere etter hvert ville finne denne boka for enkel. Her får han helt sikkert sitt ønske oppfylt.

Under avsnittet om ”mennesker og samfunnsordninger” heter det at ”Men en sosiologi som skyver menneskene helt ut av interessefeltet, er nok på defensiven i dag” (s. 23). Det er vel riktig, antar jeg. Og så følger noe om konsensus og konflikt, som ikke må sees bare som enkle motsetninger. Det fungerer bra som en påminnelse om at det alltid er flere måter å se samfunnsforhold på. For dogmatiske nybegynnere er det en nyttig påminnelse.

Forfatteren stiller spørsmål om den evige dialog med klassikerne. Her nevnes de 4 store, ja, Simmel er med, før veien går inn i det som nok er en bedre lærebok, Peter Bergers ”Invitasjon til sosiologi”. Repstad rapper gode poeng fra den gamle østerriker, og han kunne kanskje ha rippet enda mer: ”Økonomisk posisjon bestemmer ikke alt” heter overskriften om Max Weber. Nei, hvem har nå sagt det da? Marx? Sosiologer? Økonomer? Repstad mener det godt, men her kryper han unødvendig for pedagogikken, dvs dumheten.

I neste kapittel heter det at sosiologisk teori kan gi skylapper, men også reining for samfunnsanalysen. Ok, det er greit med selvkritikk, men behøver det komme som åpningssetning i et kapitel i en innføringsbok? Riktignok følger noen greie sider om funksjonalismen og Durkheim, der det klare og erkesosiologiske perspektiv fremkommer fint. Så dukker Luhmann plutselig opp – gudene må vite hvorfor – før Merton overtar. Sidene om Marx er bedre, det er da også blant de få steder i boka der en posisjon blir presentert over flere sider. Påfølgende avsnitt om klasseanalyser er ok, det gir en slags smakebit på synspunkt og tanker. Ikke dårlig. Det kan derimot virke som om kjærligheten kjølner noe når tema blir rasjonelle valgteorier.

Berger og Luckmann var vel helter for Repstads generasjon. De får her i alle fall sin klassiske ”overvinne handling og struktur”-rolle, og illustrerer det store spørsmålet om det er samfunnet eller du som bestemmer. Giddens følger på kjøpet, naturlig nok, deretter vår alles helt Bourdieu. Og hvilket perspektiv som har mest for seg, må avgjøres av konkrete undersøkelser, som Repstad skriver. Noen ganger er sannheten enkel.

Siste del, eller kapittel, heter ”Sosiologien i samfunnet”, med nesten samme tittel som en liten klassisk samling fra 1973 kalt ”Sosiologen og samfunnet”. Repstad gir her et talende eksempel, nemlig studenter som unnlot å ta med informasjon om vold i en etnisk gruppering, da de mente gruppen var stigmatisert nok som den var. Det er et befriende eksempel og forteller litt for mye om en del av dem som søker seg til faget. Vi kan nok stole på den anstendige forsker og skribent Pål Repstad, men kan vi stole på de vordende sosiologer? Jeg tror mange i den nye klassen blir maktmedløpere, ikke utøvere av opposisjonell vitenskap. Men da er vi kanskje utenfor rammen av denne sympatiske, men litt vel slentrende bok.